Bun de imprimat.
XLVIII. évf. Cluj, 1938. junius. 6. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: DR. BOROS GYÖRGY.

Library of the
UNITARIAN
FOR THE MINISTRY
Berke

Dr. Gow Henrik
1861—1938.

Unitarian school. Berkeley Cali fornia
U. S. A.

Dr. Gow Henrik
1861—1938.

Ahoz a kiváló, jelesen felkészült, puritán életü, ékesen szóló, irói vénával megáldott angol unitárius papi gárdához tartozott, amely az unitárius névnek általános megbecsülést szerzett a szigetországban a mult század utolsó s a jelen század első negyedében.

Politikai felfogásának erkölcsi gazdagságát annak a liberális pártnak nagy szelleme szinezte, amely az angol unitáriusok vezetőit eszmei közösség folytán e párt élharcosaivá tették. Az irodalomban Shakespeare volt eszménye.

Teológiájának mélységében kedvenc tantárgya: az Ujtestamentum tengerszeme csillogott. Életének szabadóráit a természetjárás avatta ünneppé. Előadásait a lélek melege sugározta a tanulók szivébe. Lelkészi szolgálatait a nemes puritán hagyományok komor fensége s egyszerüsége tette patinássá. Került minden zajt, csillogást, hirverést. Amikor az angol rádió az első unitárius istentisztelet tartására őt kérte fel, komolyan tépelődött, nem jelent e megalkuvást szereplése elvi, felfogása rovására.

Papi családból származott. Pályáját tanulmányai végeztével, mint missziós lelkész a szegények közti munkával kezdette. 7 évig volt liverpooli, londoni szegény-negyedekben missziós lelkész. Csak aki valaha személyesen tekinthetett be világvárosok szegény-negyedeinek döbbenetes mélységeibe, az tudja megmondani, mit jelent 7 évi ilyen önként vállalt munkának a keresztje. 9 évig a leicester-i tekintélyes gyülekezet papja volt. Innen hivták meg egyik legelőkelőbb unitárius eklézsia, a londoni Rosslyn Hill papjának. 19 évi áldásos munkával gyülekezetét felvirágoztatta s a 38 londoni unitárius egyházközség közt elsővé tette.

1921-ben az oxfordi Manchester College újtestamentum tanárának választották, ahol 10 esztendőt töltött a nevelés szolgálatában.

1923—24-ben a britt és külföldi unitárius társulat elnöke, 1926—28-ban a másik unitárius egyházi szervezet, az ugynevezett nemzeti konferencia elnöke. E két unitárius egyházi szervezetben élvezett bizalom s szeretet folytán döntő befolyást gyakorolt abban az irányban, hogy a csaknem egy évszázadon át kétfelé forgácsolt erők 1929-ben egy egységes angol unitárius egyházban egyesüljenek. Mint társelnök vezette át egy éven keresztül az uj szervezetet a kezdet nehézségein.

1931-ben megvált a tanári szolgálattól s egy kedves, tengerparti kicsiny gyülekezet papja volt még 6 esztendeig, amikor végleg nyugalomba vonult. Az elmult nyáron az oxfordi nemzetközi szabadelvü konferencia egyik napján elnöki tisztet töl-

tött be. Munkás földi életének ez év áprilisában vetett véget a halál.

Oxfordban két évig volt tanárom, atyai jóakaróm és pártfogóm. Mint a bentlakás igazgatója, minden este velünk étkezett a közös teremben, majd átjött velünk egy pipa dohányra s egy csésze feketére az ifjusági társalgóba. Jelenléte soha nem feszélyezett. Ugy ült velünk a hosszu asztal mellett, mint apa a családja körében. Egyénisége, mint valami drága áldozat jóillatu füstje, ugy töltötte be körünket. Tenniszezett, kirándulásokra, sétákra, szinházba jött velünk. Lakására összegyüjtötte az egyetem mindkét nembeli s minden szakbeli unitárius hallgatóit, hogy ismerkedjünk, tudjunk egymásról. S amikor a párolgó tea illatának barátságos légkörében padlóra, szönyegekre, párnákra telepedtünk, közénk ult feleségével s a vidám tréfák közben szeméből a gyermeki tisztaság jézusi fénye csillogott.

Engem egy svájci tanulóval együtt angol irodalmi órára rendelt hetenként kétszer feleségéhez, aki közismert irónő. Mikor már otthonosabban lábaltam az angol nyelv zsombékos útvesztői között, londoni volt gyülekezetében egy előkelő családnál helyezett el vakációra, hogy e kinai fallal körülbástyázott szentélybe, az angol családi életbe is betekintést nyerjek. Angliai tanulmányaim végeztével pedig egy hónapra Birminghambe a Chamberlain-ek eklezsiájába küldött e nagyszabásu eklézsia belső életének megismerésére.

Hazai egyházunk sorsa iránt mindig élénk érdeklődéssel viseltetett, az unitáriusokról irott történeti művében meleg szeretettel emlékezik meg rólunk.

Földi maradványait ez év ápr. 23-án hamvasztották el a londoni krematóriumban, ahol a gyászszertartást Dr. Hall vezette nagy gyülekezet részvételével.

Amint Dr. Drummond, egyik legjobb barátja irja búcsu soraiban: „azon ritka tehetséggel volt megáldva, hogy mindig jobbnak látott minket, mint amilyenek voltunk s igy segitett minket, hogy alacsonyabbrendüségünkből fennebb emelkedjünk. Amikor az ilyen életek a láthatatlan világba vonulnak, vallásos örökségünk részeivé válnak. Nemességük által fenntartják a világ szerkezetét s az emberek fiai számára jobb dolgokat tesznek megvalósithatókká". *Kővári Jakab.*

Pipei Bálint Mózes.

Pipei Bálint Mózes ny. vasuti őr folyó év május 6-án 75 éves korában rövid szenvedés után Pipea-n elhunyt. Egyházközsége benne egyik jóltevőjét, hüséges épitő presbiter gondnokát veszitette el. Szeretett felesége Bálint Katalin és gyermekei Róza Tóth Józsefné és Árpád jegyző fia édes apjukat gyászolják, kiknek a meggyógyitó Isten szeretete adjon enyhülést és vigasztalást szivük mély fájdalmára. *Kozma Béla.*

Dr. Iván László emlékezete.

A fájdalom még nagyon erős, az elkerülhetetlen végzet, még mindig tulságosan korán érkezett ahoz, hogy kemény vonásokkkal meg tudnám rajzolni azt a lélekarcot, mely maradéktalanul jellemezte Iván László lelkésztársunkat. Csak torzóban nehány gondolatot, mely hozzájárul emlékezete idézéséhez.

A középiskola után az egyetem padjaiban érlelődik meg a fiatal tanárjelöltben az elhatározás, hogy katólikus egyháza világa helyett, ott keresi meg lelke békességét, ahol azt teljesen kiélni tudja. Ezzel egyidejüleg megkezdi teológiai tanulmányait is cluji akadémiánkon. A teológián lelkészi, az egyetemen középiskolai tanári oklevelet szerzett, egyháza angliai tanulmányutra küldi, azonban nem birja a nehéz éghajlatot és nehány hét mulva hazatér. Egészsége sohasem állott erős lábon, de szorgalmas szivósággal képezi tovább magát. A német és a francia teológiai és bölcseleti irodalom jeles ismerője s bölcsészdoktori disszertációja: A misztikus intuició ezirányu gazdag tanulmányainak szép eredménye. Amikor a budapesti egyházközség szervezi vallástanitó lelkészi állását, erre nyer kinevezést, s ettől az időtől kezdve, — 1927 — életének munkája egybeforrt a magyarországi unitárizmus életével.

Dr. Iván László.

A budapesti és pestkörnyéki vallástanitás kifejlesztése érdekében nagy érdemei vannak. Az első és második elemi osztályu növendékek részére tankönyvet irt. Nagy erővel igyekszik a speciális viszonyok között — a szórványoktatásban — a legtöbbet nyujtani. Az ő elgondolásai és vezérkönyvei alapján alakul ki a vasárnapi iskolai, későbbi gyermekistentiszteleti oktatás, mely vasárnaponként is foglalkozott a gyermekekkel, akiket hétköznap csak hetenként egyszer lehetett egybegyüjteni.

A budapesti egyház ifjusági munkájának minden ágában részt vesz. Alelnöke volt a Brassai Sámuel ifjusági egyesületnek, s részt vesz 1923-ban a hollandiai Sleenben megtartott első nemzetközi ifjusági találkozón, melyből a Leyden International Bureau szervezete kialakult. A megalakult cserkészcsapatnak egyik lelkes támogatója, s gyakran elkiséri őket táborozásaikra, hogy ott is közelükben lehessen. A magyarországi konferenciás mozgalomnak lelkésztársaival együtt, egyik elinditó lelke, itt tartott, előadásai melyek közül nehány a Keresztény Magvetőben is megjelent, értékei egyházi irodalmunknak. Nagy része van abban a mozgalomban, mely a magyarkuti nyaralótábor felállitásához és beszervezéséhez vezetett. Nehány esztendőn keresztül szerkeszti az Unitárius Értesitőt. A lapot teljesen átszervezte, munkatársait felfrissitette, s élénk, egyházi tényezővé tette. Legnagyobb dicsérete ezen a téren az, hogz a lap szerkesztése idején, s azóta is, teljesen meg tud állani a saját lábán s előfizetői támogatásából él meg. Itt megjelent cikkei egyházi életünknek és egyházpolitikai harcainknak sokáig emlékezetes hirdetői maradnak. Az egyházi irodalom szompontjából legjelentősebb dolgozata a Keresztény Magvető hasábjain jelent meg, melyben egyházalapitó püspökünk lelkiségét veszi bonckése alá, s erős kritikai érzékkel birálva eddigi méltatóit, helyét a mai ember lelkivilágban kijelöli. Korunk lelki válságáról irt értekezése a magyar olvasóközönség nagyobb köreiben is érdeklődést ébresztett.

Iván László erős hivő ember volt, hitében a Bibliára támaszkodott. Bátor ember volt, aki nyiltan hirdette azt, ami a lelkében élt. Jó ember volt és mégis nagyon sokat csalódott. Soha senkit sem támadott meg, s mégis rengeteg támadásban volt része. Unitárius ember volt, annak dacára, hogy a tradicionális unitárizmus nem minden vonása volt lélekarcán felfedezhető.

A sors ugy adta, hogy többször volt alkalmam két fiatalon elhunyt nagytehetségü lelkésztársunk betegágya mellett órákat eltöltenem. Balázs Ferenc és Iván László jelentették a harmincas években bontakozó unitárius ujraébredésnek két ellentéteiben legszélsőbb pólusát. Amikor a magyarországi kórházakban is hosszu időn át gyógyulást keresett Balázs Ferenccel beszélgettem, akkor az ő útkeresései között mindig ott járt gongolatvilágomban Iván László is, aki megkritizálta a farmerélet élő lelkészt, s benne a magasabbrendüséget kereste. Balázs Ferenc halálhirét Iván Lászlóval én kellett, hogy közöljem. Szegény Iván László, amikor könnyei letörlése után megszólalt, — sulyosan beteg volt már ő is akkor — azt mondotta, hogy elment az egyik legszélsőbb baloldali pólus, most már nincsen mit keresnie itt a másiknak a jobboldalinak sem. Mind a ketten csendesen megpihentek már annak a földnek a mélyén, melyet olyan nagyon szerettek. Egyházi életünk ér-

tékrendjében jelentőségüket a történelem majd szépen méltatni fogja. De egy bizonyos, hogy amikor a harmincas évekről ír majdan a jövő krónikása, egymás mellett kell emlegetnie Balázs Ferenc és Iván László munkásságát, akik más és más sikokon ugyan, de egyházi életünk reformálása, öntudatraébredése terén, lélekben és cselekedetben, ma még felbecsülhetetlenül sokat tettek. Áldassék emlékezetük. *Ferencz József.*

Kelemen Lajos a Magy. Tud. Akadémia külső tagja.

Csak nem rég olvastuk a lapokból azt az örvendetes hirt, hogy Kelemen Lajos az E. M. E. és egy. könyvtár éppen nyugalomba vonuló tisztviselőjét a Magy. Tud. Akadémia külső tagjává választotta. Ez a kitüntetés nem mindennapi, mert a Tud. Akadémia csak igazán arra érdemes tudósokat választ be a tagjai sorába. Mégis ugy érezzük, hogy Kelemen Lajos ezt a kitüntetést már legalább másfél évtizeddel ezelőtt meg kellett volna nyerje. Azonban jobb későn, mint soha. Kelemen Lajos az Akadémia figyelmét tudásának gazdagságával és odaadó szolgálatkészségével érdemelte ki, mert alig van olyan tudós ezen a világon, aki oly szivesen bocsássa mások rendelkezésére tudásának gazdag tárházát, mint ő.

Kelemen Lajos.

Az Unitárius Egyház kebelében eddig a következő nagyjaink nyerték el a Magy. Tud. Akadémia tagságát: Dr. Brassai Sámuel, az egyetemes tudós, Bölöni Farkas Sándor a nagy amerikai utazó, Kriza János főképpen mint nyelvész, Kozma Ferenc a Székelyföld kiváló ismerője, Jakab Elek a nagy történettudós, Dr. Jakabházy Zsigmond a kiváló vegyész, egyet. tanár, Dr. Gelei József a szegedi egyetem rektora, természettudós és Kelemen Lajos a nagy történettudós.

Az uj akadémiai tagnak igazán megérdemelt kitüntetése alkalmából jó egészséget s hosszu, munkás boldog életet kivánunk.

Szentmártoni Bálint.

— Egy jeles népnevelő nyugalomba vonulása. —

Az emberi müvelődés Istennek egyik legáldottabb kincse. Akik ezért a drága kincsnek kibányászásáért küzdenek és munkálnak, a legnemesebb hivatást teljesitik. Az emberek azonban nagyon hajlandók arra, hogy elfelejtkezzenek az igaz munkásokról. A müvelődés áldásainak örvend minden lélek, de a szellemi életnek igazi hőseiről ritkán emlékeznek meg. Mi, mint egyház nem engedhetjük meg magunknak azt a fényüzést, hogy elfeledkezzünk azokról, kik minden munkájukkal, teljes erejükkel, teljes lelkükkel Isten és embertársaink szolgálatában töltötték el munkás életüket. Most egyházunknak és közmüvelődésünknek egy ilyen munkásáról, *Szentmártoni Bálintról* kivánunk megemlékezni, abból az alkalomból, hogy 40 éves hüséges és sikerekben gazdag népnevelői munkássága után nyugalomba vonul.

Szentmártoni Bálint.

Szentmártoni Bálint Mitreşti-ben született, hol atyja Szentmártoni Kálmán lelkész volt. Öt testvére közül Szentmártoni Kálmán a jeles történettudós, az I. G. Duca-i főgimnázium volt igazgatója, az U. I. T. [illegible] jelenlegi főtitkára vált ki kiválóan értékes munkásságával.

Korán árvaságra jutott. Tanulmányait Rimetean és I. G. Ducan végezte. Utóbbi helyen elvégezte a tanitóképző intézetet is. 1896-ban tanitói oklevelet nyert. 1896-ban Buzău-n megválasztották tanitónak. Ebben a külsőleg szerény állásban 40 termékeny munkás esztendőt töltött el s a jelen évben nyugalomba is vonult.

Mindjárt állásának elfoglalása után dalkört szervez, amelynek természetesen ő nemcsak az indítványozója, hanem karmestere és éltető lelke is. Majd meg fokozatosan ifj. egyesületet, Gazdakört, Fogy. és ért. szövetkezetet, állatbiztositó szövetkezetet, könyvtárt, faiskolát és a faluban a peres ügyek elrendezésére békéltető biróságot létesitett.

Iskolán kivül, mint községi képviselő, közbirtokossági elnök stb. müködött.

A közhatalom-változás előtt a mureşköri felekezeti tanitók egyesületének alelnöke, jelenleg a mureşköri unitárius felekezeti tanitók egyesületének elnöki tisztét tölti be. Fiatalabb korában gyakran találkoztunk a nevével a napilapokban, tanügyi lapokban és az Unitárius Közlönyben is; igen érdekes novellákat, költeményeket, tanügyi és gazdasági tartalmu cikkeket irt. Megirta Mureşmegye földrajzát s lerajzolta a megye térképét.

Pedagógiai tanfolyamon is vett részt. Az ott nyert diplomájával s.-tanári cim is járt, de sohasem használta.

Nyugalomba vonulásával gondoskodik, hogy az anyaföldből nyerje meg azt, amit egy ilyen nemes és hosszas munkásság után a társadalom kellene biztositson neki.

Ime, nehány rövid és vázlatos sorban egy igazi munkás élet. A nép és egyháza iránti hüséges szeretetet már az anyatejjel szivta magába s ez tette azt, hogy egy munkás élet alatt mindenkor hüségesen szolgálta a népnevelés szent ügyét.

Szentmártoni Bálint nyugalomba vonulása után még sokat fog tenni egyházi életünk és müvelődésünk érdekében, mert — Istennek hála — még jó erőben van. Adja az Isten, hogy még sokáig müködhessen gazdasági és szellemi kulturánk érdekében, melynek eddig olyan lelkes és hüséges munkása volt.

Keresztély Lajos
1850—1938.

30 évig volt tanára annak az iskolának, amelyet mi öregebbek „Kereskedelmi Akadémia" neveztünk. Nemcsak megalakulásánál volt ott ez intézetnek, hanem áldásosan vett részt annak fejlesztésében is, oktatói és nevelői hivatása céltudatos, magas szinvonalu betöltésével.

A természettan és vegytan voltak nagy szeretettel és hivatottsággal előadott tárgyai.

Ugy ezeknek tanitását, mint életterheinek s ezek között egy elég hosszu időn keresztül a magánosságnak, hordozását jelentékenyen elősegitette a természet iránti nagy vonzódása és szeretete.

Mint ember, tipikus példája volt a nemesebb veretü, tisztultabb, emelkedettebb vallásosságnak, amelyet nem csupán vallása és temploma iránti szeretetével bizonyitott meg, hanem nemes emberi erényekkel; ezek között a baráti és kollégiális

együttérzéssel, emberbecsülő természetével, szigoru, itélkezésekben részrehajtatlan, még az ellenséget is védelmezni kész, igazságosságával és a pedánságig menő kötelességtudásával.

88 éves korában halt meg, május hó 19-én; temetése május 22-én volt, amelyen a temetési szertartást végező lelkészen kivül, volt tanitványai és tanártársai nevében, érdemeit méltatta Szentkirályi Samu, kereskedelmi liceumi tanár is.

Emléke áldott, nyugalma csendes legyen! *Ü. K.*

A Baraolt-i Unitárius Egyház templom ügye.

Baraolt-on erdővidék központjában egy unitárius szórványgondozó központ létesült 1936-ban. Azóta a szórványgondozó lelkész Késmárky Miklós, aki tiz községben pásztorolja az unitárius hiveket. Baraolt már több mint 30 éve, ugy szerepelt, mint Racoşul de Sus leányegyház községe, mig 1938-ban a Főhatóság rendelkezése folytán rendes lelkészt kapott és elvált az anyaegyháztól.

Már Kelemen István beszolgáló lelkész idejében szükségét érezték a hivek annak, hogy saját templomuk legyen. A beszolgáló lelkész és lelkes gondnoknőjük: Sebestyén Sándorné vezetése mellett éveken keresztül gyüjtötték a pénzt erre a célra. A pénz, mintegy 35.000 lei, a Racoşul de Sus-i hitelszövetkezetben volt betéve. Azonban konverzió alá esett s igy 50% csak 17 év után jut a Baraolt-i egyh. község birtokába.

Késmárky Miklós a nehéz szórványgondozói munka mellett elhatározta, hogy Baraolt-on a már rég óhajtott, kicsiny unitárius templomot és lehetőleg a papilakot is felépiti.

Ebből a célból kifolyólag 1937 év tavaszán elindult hivei és felesége Késmárky Miklósné sz. Barlabás Ibolyka kiséretében külömböző unitárius egyh. községbe, ahol prédikált és azután felkereste az unitárius hittestvéreket otthonukban és gyüjtött. Minden egyházközségben igazi testvéri szeretettel fogadták és segitettek munkájában és gyüjtésében, ugy az egyházközségek vezetői, mint hivei. Igy gyült össze az alábbi összeg: Hoghiz 1052 L, 2. Belini 3293 L, 3. Calnic 1012 L, 4. Arcuş 3261 L, 5. Valea-Crişului 1200 L, 6. Racoşul de sus 6699 L, 7. Braşov 5225 L, 8. Vârghiş 2099 L. Br, Dániel Ferenc 1000 L, 9. Turda 4985 L, 10. Cluj 6377 L, 11. Aita-Mare 5500 L, Dr. Ferenczy Géza 5000 L, 12. Colteşti 1884 L, 13. Iara 2335 L, 14. Pietroasa 960 L, 15. Moldovăneşti 1963 L, 16. Corneşti 1278 L, 17. Tureni 809 L, 18. Cheia 1635 L, 19. Bădeni 2852 L, 20. Văleni 2800 L, 21. Plăieşti 3600 L, 22. Dopca 1101 L. 23. Racoşul de jos 821 L, 24. Telişoara (Baraolt szórványa) 740 L, 25. Rimetea 650 L, 26. Diciosânmartin 2186 L, 27. Seuca 400 L,

Ezenkivül még adományozott a Baraolt-i Erdőbirtokosság 5000 L, és a Baraolt-i Unitárius Nőszövetség 30.000 Leit.

A Baraolt-i Unitárius Nőszövetség csak két éve áll fenn. Késmárky Miklós lelkész inditványára alakult meg Danér Istvánné elnöklete alatt. Később e tisztet Késmárky Miklósné tiszteletes asszony töltötte be. Ez a parányi kis Nőszövetség csodálatos eredményeket mutatott fel két év alatt. Alig van 15 tagja, de mindeniket szent hitünk iránti lelkesedés tölti el. Több összejövetelt, vallásos estélyt, bibliaórát, Dávid Ferenc ünnepélyt tartott. Ezenkivül négyizben rendezett táncmulatságot, mindannyiszor szép erkölcsi és anyagi sikerrel. Nagy szerencse az is, hogy a baraolti kicsiny unitárius egyházközség megnyerte a többi kisebbségi egyházak szimpatiáját s igy minden munkában felekezeti különbség nélkül segitséget kap.

Ennyit tudunk irni röviden a baraolti unitárius templom ügyéről. A munka megindult. Az eredmény nagyon szép, de korántsem elég ahoz, hogy a feltett cél teljesüljön. Még sok áldozatra van szükség, azért e lap soraiban kérjük azokat, akik e szent ügyet támogatni akarják, sziveskedjenek adományaikat az alábbi cimre küldeni: Parochia Unitariană Baraolt. Jud. Treiscaune. Azokra pedig, akik már áldozatokat hoztak bármilyen formában, meleg köszönete mellett Isten áldását kéri

a Baraolt-i Unitárius Egyház Vezetősége.

Az oxfordi „csoport-mozgalom“ eszméi.

E mozgalom megteremtője Frank Buchman schweitzi származásu evangélikus lelkész. Nem külön felekezet, hanem a felekezetekben a vallásos elmélyedés, az Istenheztérés és Istennel való állandó megmaradás gyakorlása. Alapelvei a következőkben foglalhatók össze: *A föltétlen becsületesség, föltétlen tisztaság, föltétlen önzetlenség és föltétlen szeretet.*

Hogy a világ örvendező, büneitől megszabadult, Istentől vezetett emberekből álljon, tudjon Istenre hallgatni és az Ő akaratának engedelmeskedni.

Olyan világ legyen, amelyben minden nő, férfi, ifju és leány egy közös érdekért dolgozik, mely méltó arra, hogy érte meghaljon, de éljen is; ez a cél: a világot Jézus számára meghóditani. Látjuk, hogy az emberi tervek mind megbuknak. Miért nem próbáljuk meg Isten terveit is végre? Nehéz lépés, de meg kell tenni, mert különben elkerülhetetlen a világháboru.

Ha megnézünk egy ujságot, csupa problémát olvasunk, de Jézusnak minden problémára van megoldása.

Minden, minden Istentől van s ezért neki is kell mindent

ajándékozni. Nemcsak a pénzt, hanem egészséget, időnket, hibáinkat, büneinket, munkánkat, gondolatainkat, szóval mindent, amivel birunk.

Ha mindenki igazán szeretné felebarátját, akkor megszünne minden gazdasági válság, mert ez nem más, mint erkölcsi kérdés. Ha mindenki odaadná a feleslegét, akkor mindenkinek elég jutna. Minden gazdasági kérdésnek ez a gyökere.

Mindenkinek megváltozhatik az élete Isten vezetésére való hallgatás által és e megváltozással olyan erőket nyer, aminek segitségével minden lehetséges. Csak fel kell állani és egy kézmozdulattal meggyujtani a villanyt, akkor világos is lesz.

A mai keresztények nagyon merevek. Jézus nem volt merev! A zárkózottság is nagy bűn. A Biblia idejében mindenki halhatta Isten szavát. Isten nem változott meg, akkor miért nem halljuk mi is most Őt?

Minden meg nem oldott kérdés valamely elkövetett nagy vagy kisebb bűn következménye s az ember csak a belső megoldhatatlan, kinzó kérdések miatt érez fáradságot.

Ha mindent átadunk Istennek, Istentől mindent sokszorosan visszakapunk. Igaz, nem mint a magunkét, hanem, mint az Ő tulajdonát.

Isten azért teremtett minket, hogy bizonyossá váljék az az igazság, hogy Ő minden megoldhatatlannak látszó kérdést meg tud oldani. Hogy megváltoztassuk a mások életét s hogy egy uj nemzedéket és világot épithessünk: az Ő országát.

A félelem egyik legnagyobb bün. Ebből származik a bizalmatlanság, ellenségeskedés, háboru, gyülölet, minden más rossz. A bizalom, szeretet és nyugalom minden kérdést megoldana és ez egyetlen megoldás hozná meg a világ békéjét.

Azt sohasem tudhatjuk, hogy Isten előtt mi nagy és kicsi. Ő teremti a betegségokozó bacillusokat is, melyek óriási hatást válthatnak ki! Nagy önteltség kellene hozzá, ha mi akarnók megállapitani, hogy mi a fontos Isten előtt.

Imádkozni nem azt jelenti: a magad szavát hallani. Az imádság ténye ez: csendben lenni, némán maradni és figyelni, mig a könyörgő hallja az Isten szavát.

A csend ideje olyan, mint a telefonbeszélgetés. Nemcsak mi beszélgetünk, hanem hallgatjuk azt is, amit Isten mond nekünk. Amit Ő mondott, azt azonnal meg kell tenni és nem szabad vesztegetni az időt.

Engedelmeskedni Istennek annyi, mint hinni...

Bűn mindaz, ami Istentől és embertársainktól elválaszt? Mi választ el Istentől? Ha nem akarjuk elfogadni, amit Ő ad és ha nem akarjuk átadni, letenni, amit Ő kiván tőlünk... Mi választ el az emberektől? Ha az ellenük elkövetett bántalmat nem akarjuk bevallani és jóvátenni. Bün minden gyülölet és bosszuság is!

Péter Rózsika.

Dr. Wilbur: A mi unitárius örökségünk. *(A szabadelvü kereszténység összefoglaló története).* Forditotta és kiegészitette: *Szent-Iványi Sándor.* (Cluj, 1937—1938. XVI. bevezetés és tartalom + 430 szövegoldal + 80 oldal kép).

Régóta vártuk, hogy Dr. Wilburnak, a ma legnagyobb unitárius történetirónak fenti cimü műve megjelenjen. Ez a várakozás most be is teljesült, a jeles könyv megjelent magyarul. A terjedelmes mű alapos átolvasására még nem volt időnk, de gondos és értékes munkának látszik. Az árak az uj megrendelőknek: 1. fűzve 150 lej, 2. kötve 180 lej, amatőr példány famentes papiron és diszkötésben 220 lej. Kapható és megrendelhető az Unitárius Iratterjesztőnél (Cluj, Liceul Unitarian). A könyv méltatására még visszatérünk.

Nemes Nagy Mártha: Vád. Egy szép kiállitásu költeményes kötet, melyet az ifj. egyletek egyetemes szervezete adott ki. Lapunk 5. sz. 106. lapján a figyelmet felhivta rá Simén Dániel, a szervezetek elnöke, s boldogok vagyunk, a felhivásban nem volt semmi tulzás. A megjelent kötetben sok lelki finomság, vád, panasz, benső őszinte érzelem jut kifejezésre a mostani időkkel és szokásokkal ellentétben: jó verstechnikával. Olvasóink figyelmébe ajánljuk. Ára: 40 lej. Beszerezhető az ifjusági szervezetek utján. Megkeresésre mi is szivesen közvetitünk.

Eladó. Körösfői Kriesch Aladár: *A vallásszabadság kihirdetése a turdai országgyülésen 1868.* Műlap, rámával, teljesen jó állapotban eladó. Az érdeklődőknek kivánatra a szerkesztőség megadja a szükséges felvilágositásokat.

Shakirov Sebestyén hitrokon, orosz festőművész korábban megajándékozta volt a D. F. Egyletet egy festménnyel, melynek tárgya: *Dévavár alkonyatban* s amely eddig az egyházi irodán volt látható. A választmány elhatározta ennek a képnek az eladását. Az érdeklődőknek a titkár megad minden további felvilágositást.

A jelen évi Ifjusági Konferencia

julius hó 1, 2 és 3-án lesz Clujon az unitárius püspökség disztermében.

Elszállásolásról a rendezőség gondoskodik; napi ellátás közös étkezéssel 30—40 lei lesz. Akik a közös étkezésben részt akarnak venni és elszállásolásra igényt tartanak, ebbeli szándékukat jelentsék be a központi választmánynak **junius hó 15-ig.** Féljegy elnyerése iránt a választmány a kérést beadta. A Clujról szomszédos Someşeni állomásra fürdő-jeggyel lehet utazni. Ajánlatos ezt a lehetőséget igénybevenni Részletes programot később küldi szét a rendezőség. Az elszállásolással kapcsolatosan felhivjuk a figyelmet arra, hogy aki könnyebb takarót hoz magával, az az elszállásolást megkönnyiti. **A bejelentéseket kéri a rendezőség junius 15-ig okvetlen megtenni,** mert csak ebben az esetben lehetséges a kifogástalan elrendezés.

Dalárda-est Hoghizon. A Hoghiz-i Unitárius D. F. E. Dalkör f. évi április hó 18-án (husvét másodnapján) szépen sikerült müsoros táncmulatságot rendezett. Lelkész megnyitó beszéde után Csokonai „Tihanyi echóhoz" cimü ismert dalát énekelte a vegyeskar, Szilárd János „Megyen a nyáj" cimü egyfelvonásos palócvirtusát játszották a dalkör mükedvelői, népdalokat énekelt a dalárda, Mahovits Gyula „Csordaeresztés után" c. egyfelvonásos vigjátékát adta elő mükedvelők másik csoportja, majd népdal-egyveleg és lelkész zárószavaival ért véget a változatos és gazdag müsor. Szereplők valamennyien derekasan megállották helyüket, neveiket csupán helyszüke miatt nem közölhetjük. Szindarabok betanitását Fülöp Árpád lelkész és Ferenczy Mózes ifj. énekvezér végezték. A nemrégen alakult dalárdával elért siker énekvezér odaadó munkásságának eredménye. A dalkör minden egyes tagját, lelkes vezetőkkel együtt illesse e helyről is elismerés és hála. *Jelenvolt.*

Hibaigazitás. Lapunk 5. számának 104. lapján alulról a 14. sorban a kötőke háziasszonyainak sorából kimaradott a Nőegylet egyik legtevékenyebb tagjának: *Tana Ferencnének* a neve. Ezt a hibát ezennel helyreigazitjuk.

Sz. 222/1938. **Pályázat hirdetési-körlevél**

U. P. **az összes lelkészeknek és segédlelkészeknek.**

A nyugalomba vonulás folytán megüresedett **diciosân-martini unitárius papi állásra pályázatot hirdetek.** A belső-emberek választásáról szóló törvény 13. §. alapján a pályázó köteles a folyamodványhoz csatolni a Teológiai Akadémia végzettségét igazoló bizonyitványt, szolgálati bizonyitványt mindazokról a helyekről, ahol rendes- vagy segédlelkészi minőségben szolgálatot teljesitett. Esperesi bizonyitványt arról, hogy a pályázó nem áll fegyelmi vizsgálat vagy itélet alatt.

A pályázat határideje: **1938 évi junius hó 4-ik napja.**

A pályázati kérvényeket a kitüzött határidőig a Târnava Mică-i esperesi hivatalhoz Seuca, u. p. Diciosânmartin kell beadni. A később érkező folyamodványok nem fogadhatók el.

A papi állás javadalma a díjlevél megállapitása szerint a következő:

1. 5 szoba, konyha, kamara és előszobából álló lakás, gazdasági melléképületekkel s a leltár szerinti gazdasági udvarral, gyümölcsös és veteményes kerttel 1307 □ öl.
2. Tizenegy hold 1548 □ öl szántó a „Tövisközt", melyből 2 hold kaszálóvá alakittatott át.
3. 2 hold szántó az „Egyházszeren".
4. 2 hold kaszáló „Tul a vizen".
5. Belső telek (Str. Horia) $^1/_4$ hold gyümölcsössel és ezidőszerint havi 100 lejt jövedelmező bérházzal.
6. Radnóti uton $^1/_4$ hold beépitetlen belső.
7. 100 □ öl legelő rész.
8. Hivektől 208 véka (à 20 liter) szemes törökbuza.
9. Hivektől 9,116.—, azaz kilencezerszáztizenhat lej készpénz.
10. Hivektől 26 napszám.
11. 100 mázsa száraz tüzifa (vagy 24 szekér vastag- és 12 szekér aljfa).
12. 2093 lej földvásárlási alap évi kamatának $^2/_3$ része.
13. 496 lej dézsmakárpótlási alap évi kamatának $^2/_3$ része.

14. Kepemegváltási segélyalapból: bor kepében 666 lej, csirke kepében 274 lej, ifjusági napszámváltságban 166 lej.

15. A malom szombati vámjának $^2/_3$ része, ha a malom helyreállittatik.

16. Az államtól kiutalandó kongrua.

Jegyzet: a 8., 9., 10. sz. alattiak a hivek létszáma szerint emelkedik vagy csökken.

Cluj, 1938 évi május hó 20-án. *Dr. Varga Béla* s. k., e. főjegyző.

Egy kedves vendég látogatása. Cluj városi unitáriusoknak május havában igen kedves vendégük volt. *Dr. Sidney B. Snow*, aki 1920-ban Metcalf és Witte amerikai hitrokonok társaságában meglátogatta az összes unitárius egyházközségeket, s keresztényi szeretetreméltóságáról oly feledhetetlen emlékeket hagyott hátra, most középeurópai utja alkalmából 2 napra átrándult Cluj városába. Itt a régi ismerősöket meglátogatta s amily csöndben és meglepetésszerüen jött, ugy is távozott. Dr. Snow most is az a daliás és végtelenül kedves ember, mint akit ezelőtt 18 évvel megismertünk volt. Üdvözletét küldi a rég, ezelőtt 18 évvel meglátogatott egyházközségeknek.

Pályázat. Unitárius Teológia Akadémiánk nevében pályázatot hirdetek az 1938/9 és 1939/40 iskolai évekre vonatkozóan az angliai Manchesterben levő teológiai akadémiai ösztöndijra. Pályázhatnak szakvizsgát tett lelkésznövendékek és lelkészjelöltek. Pályázati határidő *1938 junius 15.* Pályázónak ez évi junius hó folyamán vizsgáznia kell Cicero: De amicitia c. művéből, a görögnyelvü Márk ev.-ból s angol nyelvből a Teol. Akad. Igazgatósága előtt. Cluj, 1938 május 21. *Dr. Kiss Elek*, dékán.

Az I. G. Ducai unitárius egyházközség a Főgimnázium tanulóinak közremüködésével május 8-án, a vasárnap délelőtti istentisztelet keretében jól sikerült ifjusági napot rendezett. Müsor a következő volt: Imát Mátyus Ferenc VIII. o., egyházi beszédet Szász Dénes VIII. o. tanulók mondottak. Mécs László verseiből szavaltak: Biró József VIII. o. és Elekes Domokos V. o. tanulók. Triót adtak elő: Péterffy Gyula zenetanár (orgona), Török László VII. o. (hegedü) és Elekes István VI. o. tanuló (cselló). Bezáró szavakat mondott Bede Emil s.-lelkész.

Tájékoztató. Felhivom összes lelkésztársaim és unitárius hiveink figyelmét arra, hogy Găleşti községből nagyon sok kéregető cigány jár gyüjtőkönyvekkel faluról-falura, akik különösen unitárius hitü községekben azt állitják, hogy a Găleşti-i unitárius templom javára kéregetnek s én biztam meg őket a gyüjtéssel. A Găleşti-i egyházközség igaz, hogy kijavitotta templomát, de a saját hivei támogatásával és én kéregetéssel ezideig senkit sem biztam meg. Ha ilyen kéregető látogatna el valamelyik községbe, vonják felelősségre és tartóztassák le, mert itthon nem lehet ellenük eredményesen eljárni. *Kovács Domokos* lelkész.

Az I. G. Duca-i Unitárius Téli Gazdasági Iskola ez évben is megrendezi szokásos nyári női gazdasági és háztartási tanfolyamát, melyre felvétetnek mindazok, kik magyarul irni és olvasni folyékonyan tudnak, 16 életévüket betöltötték. A hallgatók létszáma legkevesebb 15, legtöbb 40 lehet. Jelentkezni lehet julius 10 ig személyesen vagy irásban, bélyeggel ellátott folyamodvánnyal, melyben a jelentkező személyi adatai (életkor, előképzettség, vallás, szülők foglalkozása, vagyoni helyzete) fel vannak tüntetve. Egyéb iratot beadni nem szükséges. A bentlakás teljesen ingyenes, élelmezési dijba az egész tanfolyam tartamára 750 lej fizetendő, amiért napi háromszori étkezés jár. Kell hozni ágynemüt, ruha- és fehérnemüt, amelyet mindenki maga mos. Tanulnak: háztartástant, egészségtant, tejkezelést, sertéshizlalást, baromfitenyésztést, zöldség- és gyümölcstermelést, azoknak eltevési módját. Az eltevéshez szükséges anyagot mindenki maga szerzi be, a készitmények tulajdonát képezik. A tanfolyam julius 30.—szeptember 4-ig tart. Bővebb felvilágositást bélyeg beküldése mellett az igazgatóság készséggel nyujt. *Gazdasági Iskola Igazgatósága.* I. G. Duca (gara: Cristur) jud. Odorheiu.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába április 27-től május 22-ig *tagsági dijat fizettek:* Nagy Béla Sighişoara 1929-1930-ra, Lőrinczy Géza Bucureşti, Németh István Cluj, Gálffy Dénes Şoimoşul-Mic, Inczefy Lajos Reghinul-Săsesc, Nagy Dénes Iara 1938-ra, Kelemen Árpád Călugeri 1937-1938-ra, Kovács Gábor Sântimbru 1934-1938-ra, Özv. Móricz Albertné Sânmiclăuş 1937-1938-ra (100 L), Török János Diciosânmartin 1937-1938-ra, Brázovay Dezsőné Sarmiseghetuza 1938-1939-re. — *Előfizetési dijat fizettek:* Szüts Józsefné Bucureşti 1936-1938-ra, Unitárius Egyházközség Şoimoşul-Mare és Şoimoşul-Mic 1935-1937-re, Sigmond Tamás Chichiş 1935-1936-ra (70 L), László Péterné Reghinul-Săsesc, Nagy Károly Cluj, Kelemen Árpád Beşeneu, Dimény Lajos Budapest (66 L) 1938-ra, Székely Ilona Rimetea 1938-1939-re. — *Alapitói dijban fizetett:* Simén Dániel Lupeni 100 L-t. Cluj, 1938 május 22-én. *Gálfi Lőrinc*, pénztárnok.

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lei. A D. F. E. évi rendes tagsági dija 60 lej. A D. F. E. örökös alapitói dija 1000 lej. A rendes- és alapitó-tagok egyleti tagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési dij csak a Közlönyre jogosit. Kivánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egylet tagjai sorába s dijait rendezze. Egyleti jogait csak az gyakorolhatja, aki tagsági dijait rendezte. Előfizetés külföldre 90 lej. Minden pénzküldemény Gálfi Lőrinc pénztáros cimére küldendő Cluj, Calea Marechal Foch 12.

Az „Unitárius Közlöny" megjelenik havonta.

Szerkesztő: Benczédi Pál, Cluj, Colegiul Unitarian.

Tipografia „Pallas" könyvnyomda Cluj, Strada Vlăhuţa 3.